

**Препорака CM/REC (2013) 1
на Комитетот на министри до државите-членки
за родовата еднаквост и медиумите¹**

*(Усвоена од Комитетот на министри на 10 јули 2013 година
На 1176-тиот состанок на заменици - министри)²*

Родовата еднаквост е неопходен услов за целосно уживање на човековите права. Уживањето на правата како што е определено од страна на Европската конвенција за човекови права (ЕТС бр. 5) и нејзините протоколи ќе биде заштитено без каква било дискриминација, вклучувајќи врз основа на пол. Ова барање е зајакнато со Протоколот бр. 12 на Конвенцијата (ЕТС бр. 177), што го гарантира уживањето на кое било право признато со закон без дискриминација.

Вистинската демократија бара еднакво учество на жените и мажите во општеството. Демократијата и родовата еднаквост се меѓусебно зависни и се поткрепуваат. Вклучувањето на жените и мажите, со почит кон еднаквите права и можности, е суштински услов за демократско владеење и здраво донесување одлуки. Родовата еднаквост подразбира подеднаква видливост, јакнење, одговорност и учество и на жените и на мажите во сите сфери на јавниот живот, вклучувајќи ги и медиумите. Постигнувањето родова еднаквост е предуслов за постигнување социјална правда. Ова не е само од интерес за жените, туку се однесува на општеството како целина. Советот на Европа им даде голема важност на овие работи во текот на последните неколку децении, изразена, меѓу другото со Декларацијата за еднаквост на жените и мажите, на Комитетот на министри од 1988 година, и со Декларацијата за остварување на родовата еднаквост на Комитетот на министри од 2009 година.

Слободата на медиумите (вклучувајќи ја уредувачката слобода) и родовата еднаквост се суштински меѓусебно поврзани. Родовата еднаквост е составен дел на човековите права. Слободата на изразување, како основно право, оди рака под рака со родовата еднаквост. Понатаму, практикувањето на слободата на изразување може да ја унапреди родовата еднаквост.

Постои родова димензија на медиумскиот плурализам и на разновидноста на медиумските содржини. Препораката CM/Rec (2007) 2 за медиумскиот плурализам и разновидноста на медиумската содржина, повторно потврдува дека плурализмот и разновидноста се од суштинско значење за функционирање на едно демократско општество, за поттикнување јавна дебата, политички плурализам и свест за различни мислења на различни групи во општеството. Медиумите имаат централно место во

¹ Терминот „медиуми“ во оваа препорака, се однесува на терминологијата на Препораката CM/Rec (2011) 7 за ново поимање на медиумите, усвоена на 21 септември 2011 година.

² Преводот е направен од Советот за радиодифузија на Република Македонија (н.з.)

обликувањето на согледувањата, идеите, ставовите и однесувањето во општеството. Тие треба да ја одразуваат вистината за жените и мажите во нивната севкупна разновидност.

Медиумите може да ја спречат или пак да ја забрзаат структуралната промена кон родовата еднаквост. Нееднаквостите во општеството се репродуцираат во медиумите. Ова е точно во однос на недоволната застапеност на жените во сопственоста на медиумите, во продукцијата на информациите и новинарството, во редакциите и на управувачки позиции. Ова е дури и поочигледно во поглед на ниската видливост на жените, од квалитативен и квантитативен аспект, во медиумските содржини, ретката употреба на жените како експертки и релативното отсуство на женските ставови и мислења во медиумите. Медиумското покривање на политичките настани и изборните кампањи е особено впечатливо во оваа смисла, какво што е и опстојувањето на сексистичките стереотипи и недостигот од контра-стереотипи. Исто така, жените, како медиумски професионалци, често се среќаваат со нееднаквости во платата, со „стаклената таваница“ и со несигурните услови за вработување.

Медиумите во современите општества имаат огромна способност за социјални промени. Потенцијалот на медиумите да ги промовираат и заштитат основните права и слободи на жените и да придонесат за нивно унапредување, беше признаена на Четвртата светска конференција на жени на ОН (Пекинг, 1995). Десет години подоцна, Комисијата на ОН за статусот на жените призна дека целите за кои се согласиле таму, не се целосно исполнети. За да се олесни спроведувањето на овие цели, во декември 2012 година, УНЕСКО ги објави корисните „Родово сензитивни индикатори за медиумите“ (ГСИМ).

Медиумите од јавниот сервис треба да бидат авангарда во современите медиумски системи и треба да им служат на сите заедници во општеството. Ова бара да се посвети особено внимание на родовата еднаквост и во смисла на учество и пристап до медиумите на јавниот медиумски сервис како и до содржината и на начините на кои таа се третира и е претставена. Медиумите од јавниот сервис се или би требало да бидат референца за социјална кохезија и интеграција на сите поединци, и имаат важна улога во унапредувањето на родовата еднаквост во рамките на медиумите и преку медиумите. Исто така, постои значителен потенцијал за медиумите на заедниците да промовираат отворен и директен дијалог помеѓу сите општествени групи, вклучувајќи и преку дигитални платформи (види Препорака CM/Rec (2007) 3 за задачата на медиумите од јавниот сервис во информациското општество, Декларација на Комитетот на министри за улогата на медиумите на заедниците во промовирањето социјална кохезија и меѓукултурен дијалог, усвоена на 11 февруари 2009 година и Препорака CM/Rec (2012) 1 за раководење на медиумите од јавниот сервис, усвоена на 15 февруари 2012 година).

Мерки за успешно спроведување на усвоените стандарди може да придонесат за родова еднаквост и за борба против нееднаквоста. Во својата Препорака CM/Rec (2007) 17 за стандардите и механизмите за родова еднаквост, Комитетот на министри истакна дека државите треба да охрабрат делотворни мерки за да се осигура дека родовата еднаквост, како принцип на човековите права, се почитува во медиумите, во согласност со општествената одговорност која е поврзана со моќта што тие ја имаат во современите општества. Во својата Декларација за остварување на родовата еднаквост од 2009 година, Комитетот на министри побара мерки со кои ќе се охрабрат медиумските професионалци и комуникацискиот сектор воопшто, да пренесуваат нестереотипна слика на жени и мажи. Родовата перспектива е нагласена во многу инструменти на Советот на

Европа и особено е нагласена во однос на новиот медиумски екосистем во Препораката CM/Rec (2011) 7 за ново поимање на медиумите.

Во поглед на гореспоменатото и препознавајќи ја потребата да се обезбеди перспектива на родова еднаквост при спроведувањето на воспоставените стандарди во областа на медиумите, Комитетот на министри - согласно Член 15.б од Статутот на Советот на Европа - им препорачува на владите на државите-членки:

1. да усвојат соодветни политики во согласност со приложените насоки, што може да ги создадат соодветните услови во кои медиумите ќе може да промовираат родова еднаквост како основен принцип на нивните активности и институционална организација во новата повеќедимензионална медиумска средина;
2. широко да ја пренесат оваа препорака и нејзините упатства и да ја подигнуваат свеста на релевантните заинтересирани страни и медиумите, посебно во врска со централната улога на родовата еднаквост за демократијата и целосното уживање на човековите права;
3. да го свртат кон оваа препорака вниманието на медиумскиот сектор, на новинарите и на други чинители и нивните организации, како и на регулаторните тела за медиуми и нови комуникациски и информациски услуги за изработка или ревизија на нивните регулаторни или саморегулаторни стратегии и кодекси на однесување, во согласност со упатствата дадени подолу.

Додаток на Препораката CM/Rec (2013) 1

Упатства

А. Земји-членки

1. Освен ако веќе не е воведена, земјите-членки треба да усвојат соодветна правна рамка која ќе осигура почитување на принципот на човеково достоинство и забрана за секаква дискриминација врз основа на пол, како и за поттикнување омраза и каква било форма на родово насилство во медиумите.
2. Земјите-членки треба особено да осигураат преку соодветни средства, дека медиумските регулатори ги почитуваат принципите на родова еднаквост во своите одлуки и практики.
3. Земјите-членки треба да ги поддржат иницијативите за подигање на свеста и кампањите за борба против родови стереотипи во медиумите.

Б. Медиумски организации

4. Медиумските организации треба да бидат охрабрени да усвојат саморегулаторни мерки, внатрешни кодекси на однесување/етички кодекси и внатрешен надзор, и да развијат стандарди во медиумското покривање кои промовираат родова еднаквост, со цел да се промовираат доследна внатрешна политика и работни услови насочени кон:

- еднаков пристап до и застапеност во медиумската работа за жените и мажите, вклучувајќи ги и областите каде жените се помалку застапени;
- врамнотежено учество на жените и мажите на раководните места, во телата со советодавна, регулаторна и внатрешна надзорна улога и воопшто во процесот на донесување на одлуки;
- нестереотипна слика, улога и видливост на жените и мажите, избегнување сексистичко рекламирање, јазик и содржина која може да води кон дискриминирање врз основа на пол, поттикнување омраза и насилство засновано на род.

Ц. Мерки за спроведување

5. Следните механизми за спроведување стратегии и политики за да се постигнат целите на родова еднаквост во медиумите, треба да се земат предвид:

Преглед и оценување на политиката и законодавството за родова еднаквост

- i. Да се прегледува и ажурира законската рамка за медиумите од перспектива на родова еднаквост, на редовна основа.
- ii. Да се овластат медиумските регулатори и да се бара од медиумите од јавниот сервис да вклучат проценка за спроведувањето на политиката за родова еднаквост во медиумите во нивните годишни извештаи.

Усвојување и спроведување на национални индикатори за родова еднаквост во медиумите

- iii. Да се разговара со релевантните чинители за можноста, доколку е соодветно, да се усвојат национални индикатори засновани на меѓународни стандарди и добри практики; да се држат јавни расправи и дискусии во врска со ова.
- iv. Да се извршува редовно следење и оценување на ситуацијата со родовата еднаквост во медиумите на национално ниво, врз основа на усвоените индикатори.
- v. Редовно да се ажурираат индикаторите за родова еднаквост.

Обезбедување информации и промоција на добри практики

- vi. Да се охрабруваат медиумите да обезбедат информации до јавноста на јасен начин (на пример преку интернет) за жалбената постапка во однос на медиумските содржини, кои ги сметаат за спротивни на принципите на родовата еднаквост.
- vii. Да се поддржуваат и промовираат добри практики преку развојот на мрежи и партнерства помеѓу различни медиуми да се унапреди родовата рамноправност во различните области на активност на новиот медиумски екосистем.

Канали за одговорност

viii. Да се поттикнуваат невладини организации, медиумски здруженија, поединци и други релевантни чинители доследно да ја бранат родовата еднаквост, со тоа што ќе ги изнесат својата поплаки пред саморегулаторните тела или други специјализирани тела (на пример прес совети, етички комисии, совети за рекламирање, комисии против дискриминација).

ix. Да се охрабри ажурирање на постојните механизми за одговорност на медиумите и нивната делотворна употреба во случаи на нарушување на родовата еднаквост во медиумите.

x. Да се охрабри воспоставувањето нови механизми за медиумската и граѓанската одговорност, како на пример, форуми за јавна дебата и платформи отворени онлајн и офлајн, овозможувајќи директна размена меѓу граѓаните.

Истражување и издавање

xi. Да се промовира активно истражување на прашањата за родова еднаквост и медиумите, особено во врска со пристапот до медиумите, претставувањето, учеството (квантитативен и квалитативен профил) и работните услови во медиумите; истражување кое се фокусира не само на жените, туку и на односите меѓу половите, редовно објавувајќи ги резултатите од таквите проекти.

xii. Да се промовира активно истражување од перспектива на родова еднаквост на медиумската покриеност во одредени области од особен интерес во плуралистичката демократија, како на пример известување за политиката и медиумското покривање на изборните кампањи и објавување на резултатите; организирање расправи со цел да се подобри политиката и законодавството.

xiii. Да се промовира истражување за влијанието на медиумите во обликувањето на вредностите, ставовите, потребите и интересите на жените и мажите.

Медиумска писменост и активно граѓанство

xix. Да се промовира родово сензитивна медиумска писменост за младата генерација, да се подготвуваат младите луѓе одговорно да им пријдат на различни форми медиумски содржини и да им се овозможи да се здобијат со критички став за медиумското претставување на родот и да ги откријат сексистичките стереотипи; да се зајакне перспективата за родова еднаквост во програмите за медиумска писменост за младите на различна возраст како фактор за широка едукација за човековите права и за активно учество во демократските процеси.

xv. Да се развијат специфични алатки за подигање на свеста преку и за медиумите за возрастните, вклучувајќи ги родителите и наставниците, како важни фактори за развивање на родовото образование и активното граѓанство во информациското општество.

xvi. Да се подига свеста и да се зајакнуваат капацитетите на медиумските професионалци и студентите на медиумските студии, со тоа што ќе им се понудат

редовни образовни и стручни програми за обука насочени кон стекнување темелно знаење за родовата еднаквост и нејзината клучна улога во демократското општество.

Инструменти за референца

Комитет на министри на Советот на Европа

Препорака Рец (84) 17 за еднаквоста меѓу жените и мажите во медиумите

Препорака Рец (90) 4 за отстранување на сексизмот од јазикот

Препорака Рец (98) 14 за вклучување на родовите прашања во главните политики

Препорака CM/Rec (2003) 3 за рамнотежено учество на жени и мажи во донесувањето политички и јавни одлуки

Препорака CM/Rec (2007) 2 за медиумски плурализам и разновидност на медиумската содржина

Препорака CM/Rec (2007) 3 за задачата на медиумите од јавниот сервис во информациското општество

Препорака CM/Rec (2007) 11 за промовирање слобода на изразување и информирање во новата информациска и комуникациска средина

Препорака CM/Rec (2007) 13 за вклучување на родовите прашања во образованието

Препорака CM/Rec (2007) 16 за мерките за промовирање на интернетот како јавно добро

Препорака CM/Rec (2007) 17 за стандарди и механизми за родова еднаквост

Декларација на Комитетот на министри за улогата на медиумите на заедницата во промовирањето социјална кохезија и меѓукултурен дијалог, усвоена на 11 февруари 2009 година

Препорака CM/Rec (2011) 7 за ново поимање на медиумите

Декларација и Препорака CM/Rec (2012) 1 на Комитетот на министри, за раководење на медиумите од јавниот сервис, усвоена на 15 февруари 2012 година

Парламентарно собрание на Советот на Европа

Резолуција 1557 (2007) и Препорака 1799 (2007) за „Сликата на жените во рекламирањето”

Препорака 1555 (2002) за „Сликата на жените во медиумите”

Резолуција 1751 (2010) и Препорака 1931 (2010) за „Борба против сексистичките стереотипи во медиумите”

Препорака 1899 (2010) за „Зголемување на застапеноста на жените во политиката преку изборниот систем”

Резолуција 1860 (2012) за „Унапредување на правата на жените во светски рамки”